

ST.

OLAV

26. Ijui 1947
59. årgang
Nr. 25-26

Kong Haakons 75 års dag

Olavskultusen på de britiske øyene

Sigrid Undset har fått St. Olavs orden

Et krafttak på Olavs dag

Her hjemme

Der ute

40
øre

3. aug.
1872

3. aug.
1947

VÅRE på søn- og helligdager KIRKER

Liturgisk
kalender:

OSLO

St. Olavs kirke, Akersvegen 1.
Soknepresten, telefon 41 41 61.

Fromesse kl. 7.

Stille messe kl. 8,15.

LOW MASS kl. 9,45.

English Sermon.

Høgmesse med preken kl. 11.

Aftengudstjeneste kl. 19.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Fransiskanerne, telefon 68 08 68.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse kl. 10,30

Aftengudstjeneste kl. 17.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, telefon 44 23 24.

Fromesse kl. 8,15

Høgmesse kl. 10,30

Aftengudstjeneste kl. 18.

Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17,
Stabekk.

Soknepresten, telefon 53 77 35.

Fromesse kl. 9,05

Høgmesse kl. 10,45

Aftengudstjeneste kl. 17,45.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, telefon 37 45 90.

Høgmesse kl. 9,30

Aftengudstjeneste kl. 17,00.

Vår Frue Villas kapell, Montebello,
Smestad.

Prestegården, telefon 55 81 21.

Høgmesse kl. 8,30.

Aftengudstjeneste kl. 16,30.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, telefon 2 209.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse 10,45

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, telefon 15 410.

Fromesse kl. 8,30.

Høgmesse kl. 11.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens
gate 1.

Soknepresten, telefon 2 019.

Fromesse kl. 8,30

Høgmesse kl. 10,30

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, telefon 1 438.

Ottemesse kl. 8,15.

Høgmesse kl. 10,30.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s plass 1.

Soknepresten, telefon 1 168.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse kl. 10,30

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torvgaten 113.

Soknepresten, telefon 1 751.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse kl. 10,30

Aftengudstjeneste kl. 18.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, telefon 3 195.

Fromesse kl. 8,30

Høgmesse kl. 11,00

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen

Soknepresten, telefon 266.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse » 10,30

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, telefon 4 225.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse » 10,30

PORSGRUNN:

Vår Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, telefon 644.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse » 10,30

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, telefon 25 534.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse kl. 10,30

Søndag 27. juli: 9. søndag etter pinse. Ep. 1. Kor. 10, 6—13. Ev. Luk. 19, 4—47.

Mandag: Nazarius og Celcus, martyrer. — Viktor, pave og martyr. — Innocenz, pave og bekjenner.

Tirsdag: Olav, konge og martyr. Norges vernehelgen (995—1030).

Onsdag: Abdon og Sennen, martyrer † 254.

Torsdag: Ignatius, bekjenner † 1556.

Fredag: Apostlen Peters lenker.

Lørdag: Alfons av Ligori, biskop og bekjenner † 1787.

Søndag 3. august: (10. søndag etter pinse). **Feiring av Hellig Olavs fest.** Ep. Visd. 10, 10—14. Ev. Mat. 16, 24—28.

Mandag: Dominikus, bekjenner † 1221.

Tirsdag: Vår frue av sneen.

Onsdag: Kristi forklaring. — Xystus, pave.

Torsdag: Kajetanus, bekjenner † 1044. — Donatus, biskop og martyr.

Fredag: Kyriacus, Largus og Smaragdus, martyrer † 309.

Lørdag: Johannes Vianney, sokneprest i Ars, bekjenner † 1859. — Vigiliedag.

Søndag 10. august: 11. søndag etter pinse.

SYLLING: St. Hallvard kapell.

Presteboligen, telefon 9 028.

Høgmesse kl. 10,30

Aftengudstjeneste.

TØNSBERG: St. Olavs kapell.

Soknepresten, telefon 2 238.

Fromesse kl. 8,00

Høgmesse kl. 10,30

Til Kong Haakons 75 års dag

I det kor av hyllest som vil tone vår elskede Konge i møte på hans 75 års dag den 3. august vil norske katolikker samlet stemme i med varme.

Kong Haakon VII har i sin lange regjeringstid gitt Kirken gode kår som han har gitt gode kår til alt som kunne tjene Norges beste.

Dette har han kunnet først og fremst fordi som få konger har Haakon VII knyttet kongskallet uadløselig til verdigheten. «Kåret med hjemmel i et solid velgerflertall kunne han overta regjeringen som en folkekonge», skriver professor Wilhelm Keilhau. Fra første stund av synes denne kallsbevisstheten å være blitt lederstjernen i all kong Haakons tanke, ord og gjerning: Den rettmessige innehaver som får kallets nåde med den rettmessige makt som sakral autoritet.

Kallets nåde har kong Haakon eiet. Det viser hans kombinasjon av pliktfølelse, klokskap og mot.

Den ukrenkelige autoritet har han beholdt fordi han har tatt imot den rotfestet i guddommelig vilje. Derfor er han med rette også blitt kalt hva han er: rettfærdig, klok og fast.

En kristen konge som kong Haakon måtte i prøvelsens stund også skue dypere inn i kongskallets alvor. Som utropt konge av folket, visste han at han måtte handle for folket med hvilken makt, motmakt eller overmakt han enn måtte komme til å stå ansikt til ansikt med. I en slik stund stiller kongekallet enda skarpere krav til sin bærer. Det krever offer. Ikke for ingenting sto der skrevet over tornekronen til kongernes konge: Rex... konge. Ofret blir alltid kongens siste skanse. Kong Haakon forsto dette, da det gjaldt som verst. Det viser at han alltid har forstått det. Storhet improviseres ikke. Det er bygd opp ved offerets stener, langsomt. Offer av tid og krefter, offer av jegets mening til fordel for saklig informasjon, offer av øyeblikkets, situasjonens prestisje til fordel for kontinuitetens styrke. Det er kongelig verdighet og vurdering. I 1905 fordret han folkets tillit. Mange spurte hvorfor. Men i 1940 kom svaret underbygd av egen rådgivende, ikke bydende holdning gjennom 35 år til Storting og statsråd «Jeg råder dere... hvis ikke, gir jeg avkall på tronen for meg og mitt hus» Ikke majestetens «vi», men personlighetens jeg. Den ervervede, fortjente tillit ble til reddende kraft.

Når offeret står rede til å avløse trangen, da er det plikten som taler gjennom kallets nåde. Da trer storheten fram. Slik så vi også kong Haakon som den store.

Der står ikke mange kongetroner igjen i vårt gamle Europa. Av dem som står, står noen som en overlevning i folkets bevissthet, andre som et blott og bart opphøyet sete i kongelig demokrati. Men der står også troner som betyr noe mer enn et symbol eller en institusjon nasjonen kan falle tilbake på i nødsstunder. En av disse troner er den kong Haakon har skaffet Norge i kraft av sitt personlige eksempel. Til hverdags og til helg har Kongen gått foran sitt folk og lært snart to generasjoner hvordan en god borger skal te seg foran Gud og mennesker. Som regjerende fyrste har han gjennom personlige råd lenket de skiftende regjeringer inn i en bane med sunne perspektiver. Han har ikke grepet inn i partienes strid om førsteplassen ved hans bord, men med sin ånd har han hjulpet dem å sitte verdig når de først nådde dit.

Det er trygt for folket og de styrende menn å vite at vi har en slik konge. Folkegunsten som stiger opp mot slottet i dag, er noe av det mest verdifulle Norge kan regne med i vår problematiske framtid.

Gud signe denne vår store konge. Gud bevare kong Haakon VII lenge og lykkelig for vårt norske folk. Hellig Olav, Norges evige konge, gå i trofast forbønn hos Gud for din trofaste arvtager!

Ivar Hansteen Knudsen.

Fra Vikariatet.

I anledning av vår avholdte Konges 75 års dag søndag 3. august skal hoymessen i alle Vikariatets kirker holdes som takkegudstjeneste. Den skal gjøres så høytidelig som mulig. Vi hoytidholder den dag Olsok, Hellig Olavs minnefest. Mellom Olav Haraldsson og Haakon VII står knapt noen annen norsk fyrste som i like grad har vært seg sitt høye kall bevisst og vist det i gjerning og offer. Slik står Kong Haakon VII for oss som den verdige arvtager til Norges evige konge i spissen for vårt elskede folk.

Prestene anmodes om å minnes i dagens preken Kongen og hans gjerning og oppfordre til bønn for ham og fortsatt troskap mot ham. Gudstjenesten skal innledes med kongesangen og sluttet med «Te Deum» eller salmen «Store Gud, vi lover Deg».

Gitt i Oslo, 11. juli 1947.

† Jac. Mangers,
Apostolisk Vikar, biskop av Selja.

Olavskultusen på de britiske øyene

En artikkel av Bruce Dickens M. A.

Utarbeidet for «St. Olav» av Henri Werring.

Den 29. juli 1030 falt Olav Haraldsson i kamp med sine undersåtter. Liket ble reddet bort fra Stiklestad og gravlagt i en sandhaug nær Nidaros. Med en gang begynte mirakler å skje, og da kongens legeme et par år etter ble gravd opp, var det ikke mén å finne på det. Det ble da før til Klemenskirken i Nidaros, og Olav var så antatt som Norges nasjonalhelgen — perpetuus rex Norwegiae. Hans ry spredde seg snart til de andre landene i Skandinavia — og til England. Det er dette siste vi skal fortelle litt om.

Yorkshire.

Det var ingen betraktelig skandinavisk bosetning i de to nord-østre grevskaper; men York hadde i nesten to hundre år vært sentrum for et skandinavisk kongedømme. Fra denne egnen stammer også de eldste engelske referenser til Olav som helgen. Det var grev Siward av Northumbria som i 1055 ble begravd i et kapell han hadde viet til Gud og Olav. Kapellet lå i Galmanho, litt mer enn et steinkast fra domkirken i York, og er senere vokst til et stort benediktiner-abbedi. Glasset i abbediets østre vindu er gammelt og fragmentarisk, men en kan likevel skjelne en skikkelse som vanligvis identifiseres med vår hl. Olav: en mann med skjegg og bart, han bærer en åpen bok i venstre hånd. Versebeskrivelsen på vinduene vitner også om at han er blitt æret liturgisk.

Lincolnshire og de østre grevskaper.

Et Aust'n abbedi — kjent som Grimsby eller Wellow, ble grunnlagt av Henry I, og viet til Augustin og Olav, og en liten kirke i Ruckland, 6 mil syd for Louth, er likeledes viet minnet om vår helgen-konge. I Norwich var det både et St. Olavs kapell, ødelagt i 1345, og en St. Olavs kirke, som ble revet i 1546. I dette bispedømmets martyrologi dukker Olav opp som konge og martyr. Det er kanskje den mest fortellende referanse vi kjenner til på den andre siden av Nordsjøen. I Carrow Priory inneholder den store B i Beatus seks medaljonger som framstiller:

1) Olav sovende, helt naken. En engel fra himmelen holder en beskrevet rull for ham.

2) Olav kronet, med foldede hender og øks. Han er den ene av de to personer i en båt som kløver fjellet Hornelen og øya Marø — en legende som skriver seg fra Olavs reise fra Danmark til Norge 1015.

3) Olav ridende fra venstre. En mann i grønt sårer ham i høyre ben med en øks.

4) En mann med løftet øks står over en naken, kronraket skikkelse.

5) Olav holder en langskaftet øks og velsigner en naken, kronraket skikkelse, som nå er helbredet. Disse to medaljonger refererer til et mirakel Olav skal ha virket mellom 1136 og 1157. To nordmenn læmlestat en engelsk prest som de mistenkte for å bedra en søster av dem. Han ba til St. Olav og ble helbredet.

6) Olav, en face, holder en øks i høyre hånd og løfter sin venstre til velsignelse.

London og omegn.

Den skandinaviske innflytelse var sterk i London i det 11. århundre, og det store benediktiner-abbedit i Barking — hvor nonnene æret Olav som konge og martyr — var i nær berøring med byen. I London er det snakk om 4 sikre og 2 mulige dedikasjoner til Olav, dessuten et lite kapell i St. Pauls som i 1391 ble innlemmet i katedralen. St. Olav's Broad Street ble revet i 1271, og St. Olav's Street og St. Olav's Old Jewry gikk edi den veldige bybrannen. I skyggen av disse triste minner er det befriende å skru tanken over til St. Olav's Hart Street, hvor Samuel og Elizabeth Pepys ba og ble gravlagt. Den var en av de relativt få kirkene som unnslopp brannen. Alteret bærer ennå Olavs kamprop: «Fram, kristmenn, korsmenn!»

De søndre grevskaper.

Noen få innbyggere i Chichester bar skandinaviske navn, og i North Street er en liten, men interessant kirke viet til St. Olav. Den er muligens bygd i slutten av det 11. århundre, men hele koret er siden ombygget. Gatcombe på øya Wight er også viet Norges evige konge. På Edward bekjennerens tid var en overraskende stor del av denne øye holdt av menn med så typisk norske navn som Ketel og Turchil (Torkell). Gatcombe synes imidlertid å ha blitt bygd i det 13. århundre av en av Esturerne, en familie av norsk opprinnelse. Kirken i Poughill, ikke langt fra Bristol Channel, er også viet kongen.

Irland.

I Waterford er det en St. Olavs kirke. Waterford er liksom Dublin, Wexford, Cork og Limerick en av de fem skandinaviske maktpunkter i Irland. Der er opprinnelig et skandinavisk navn (Vedrafjordr), og baronesetet øst for byen er kalt Gaultiere (— fremmedes) land.

Også Dublin har en kirke viet helgenkongens minne, den lå i Fishamble Street. Videre refereres det til Olav, konge og martyr, på side 140 av «The book of Obits and Martyrology of the Cathedral Church of the Holy Trinity», Dublin ed. Crosthwaite, 1844.

I Irland ble virkekräften av bønnene til St. Olav bevist så tidlig som i 1052. Helgenens nevø, Guthormr Ketilsson av Ringanes hadde vært på vikingferd med Margadr Ragnvaldsson, som nylig var blitt utvist fra Dublin for anne gang. Kong Margadr ønsket å beholde hele byttet og ga Guthormr valget mellom å frastå fra sin del og å møte ham i slag med sine langt mindre styrker. Det var Olsok, og Guthormr ba til helgenkongen og lofte ham tiende av byttet hvis han seiret for ham. Han ble bønhørt og ga så et digert sølvkruisifiks til Nidaros-lømen. Der sto det på høyalteret like til reformasjonen.

TIL SANKT OLAV

Vær hilset, Olav,
evige konge,
røst som forkynte
soloppgangen.

Himlenes higen
havtok deg, hersker.
Ofte dro du i viking
mot solen.

Din sjels sol
fant du i Syden.
I Norderlandene
var det istid.

Stred mot solen
Odin og Tor,
mot lys mørket,
mot Gud gudene.

Drepte da drapsmann
deg, korskongen,
Troende gikk du
mot en ny soltid!

Vi er ditt folk, konge!

Agir

Øya Man.

Det er her mange utskårede kors fra den skandinaviske periode. Kong Godfred den sorte (1151—1187) nevner en Ecclesia Sancti Olavi, og en ny kirke i Ramsey er også viet Olavs minne.

Skottland.

Olav ble i Skottland mest dyrket i Fife, Aberdeenshire og de mellomliggende østlige grevskaper. Før reformasjonen hadde han sammen med St. John et alter i det vakre kapellet i St. John et alter i det vakre kapellet i St. Salvators College. Den eneste kirkelige dedikasjon stammer fra Cruden, hvor

«St. Olavs kilde, sjøen nær,
hvor ingen pest og feber er»,

ligger. Endelig er det et St. Olavs kapell i St. James, like ved Cruden Bay. I parentes bør det så nevnes at Olavsfesten i mellomalderens Skottland normalt ikke ble feiret 29. juli, men 30. mars.

Konklusjon.

Av disse fakta kan det så være fristende å dra et par mer generelle slutninger. 1) Olavs-dedikasjonen fins

hovedsakelig på de steder der vikingene satte seg fast (Yorkshire, Lincolnshire, East Anglia og Man) og i typiske bysentra (London, Chichester og Exeter). 2) Olavskultusen spredde seg på ualminnelig kort tid — noe som viser hvor hurtig ideene sirkulerte i den skandinaviske verden den gang. 3) det var en meget intim forbindelse mellom den engelske og den norske kirke i det tidsrommet da Olavskultusen blomstret.

HANS HØYÆRVERDIGHET BISKOPEN reiste til Luxembourg den 12. juli med fly telegrafisk kalt til sin mors alvorlige sykeleie. I biskopens fravær vil sokneprest dr. A. O. Sund stå for Vikariatets løpende forretninger.

Frå redaksjonen og ekspedisjonen.

Ekspedisjonen er lukket i ferien inntil 11. august. Det samme gjelder St. Olavs Forlag.

I redaktørens fravær anmodes en om å henvende seg til pastor I. Hansteen Knudsen, Akersveien 5, Oslo, tlf. 41 41 61, i redaksjonelle saker.

Kongen gir Storkors av St. Olavs orden til Sigrid Undset

Kongen har 8. juli 1947 i den kgl. St. Olavs orden utnevnt Sigrid Undset til Storkors for fremragende litterært virke og fortjenester for fedrelandet.

«Meldingen om at Kongen har tildelt Sigrid Undset storkors av St. Olav er egnet til å vekke glede og oppsikt,» skriver *Aftenposten* (nr. 304—47). «Det er nemlig første gang i de hundre år vår fornemste orden har eksistert, at den høyeste grad er blitt tildelt en kvinne, bortsett fra kongelige personer.

«Norges Kvinder» hyller sin helt med ord som i all sin enkelhet sier meget på bakgrunn av det i Sigrid Undsets forfatterskap som vedrører kvinnens sanne emansipasjon:

«Det vil glede alle Sigrid Undsets lesere at hun nå har fått Storkors av St. Olav» (nr. 28—47).

Men det verdigste kommentar til denne ordensdekorasjonen gir *Morgenbladet* i sin leder av 9. juli. Den raker opp over det vi har sett pressen for øvrig yte til honnør for en slik kongelig vurdering av henne vi har den ære å kunne regne blant våre rekker. Når vi sier Sigrid Undset er «vår», begrenser vi på ingen måte hennes storhet. Hennes framtidige biograf vil måtte stanse vel og lenge ved det katolske verdenssyn, skal betingelsene for hennes storhet etterlyses og begrunnes.

Under overskriften «En ordensdekorasjon» skriver *Morgenbladet* i nevnte nr.:

Sigrid Undset er i går av Kong Haakon tildelt storkors av St. Olavs orden, som tidligere bare bæres av en eneste norsk kvinne, nemlig Kronprinsesse Märtha. Den begrunnelse for dekoreringen som ifølge Grunnlovens paragraf 23 skal «offentligen kundgjøres», lyder slik: For fremragende litterært virke og for tjenester for fedrelandet.

Få tildelinger av St. Olav vil vekke større bifall innen

almenheten enn denne. Og ingen begrunnelse for ordensdekorering kan virke sannere. Sigrid Undsets litterære gjerning har gitt henne et ry som er fullstendig internasjonalt; selv fikk hun den litterære Nobelpris for trilogien *Kristin Lavransdatter*, som leses og elskes verden over. Og hvor nordmenn kommer i fremmed land, vil han eller hun møte kjennskap til Sigrid Undset, til Edvard Grieg og som oftest til Fridtjof Nansen. En ung norsk dame studerte i 1930-årene ved et amerikansk kvinneuniversitet i en av New England-statene. Det kull hun tilhørte fikk selv velge hvilket verk av hele verdenslitteraturen man skulle gjennomgå; forutsetningen var bar at det var skrevet på eller forelå oversatt til engelsk. Og samtlige stemmer lød på *Kristin Lavransdatter!*

Men der er en spesiell grunn til at gleden vil være alminnelig over den utmerkelse som nå er blitt Sigrid Undset til del. Under krigen i Norge 1940 mistet hun en elsket sønn som falt i kampen, og måtte selv dra ut av landet og reise den lange vei gjennom Sverige, Sovjet-Russland, Sibir og Japan til Amerika, hvor hun bosatte seg i Brooklyn og ble en ypperlig talsmann for Norges sak. For henne sto alle dører åpne. Når hun ønsket det, fikk hun den beste plass i de store amerikanske blads spalter. Og hun sparte seg ikke, hverken når det gjaldt å skrive eller tale for Norge gjennom krigsårene. Sin egen litterære produksjon lot hun ligge og dro ut på lange, slitsomme foredragsturneer på hvilke hun alltid hadde fullt hus enten hun talte på engelsk til amerikanerne eller på norsk til norsk-amerikanerne. Norges beste gesandt i Amerika, ble hun kalt — og det er en titel som betyr noe i betraktning av at vår Kronprinsesse oppholdt seg der med sine barn og nøt en veldig popularitet, og fremdeles i betraktning av at så mange andre framtreddende nordmenn virket der for vårt lands sak.

For disse fremragende tjenester av fedrelandet er det Kongen nå har tildelt Sigrid Undset den høyeste norske orden. Og alt folket vil finne at det er vel gjort.

Hva skal så vårt blad skrive ved en slik anledning? Vi distingerer oss jo i dette tilfelle fra våre kollegaer ved vårt navn, vårt forhold til Sigrid Undset og vårt forhold til alt det som knytter seg til Olavus Sanctus.

En helgen er en distinksjon, forbilde. En orden er en distingvert gruppe som samler seg om forbildet. Når mennesker vil ære mennesker, blir distinksjonen den verdigste form og høyeste mulighet. Den skiller ut, men ikke ad.

Hellig Olav skilte seg ut, og ble folket vårt store forbilde. Ordenen som sluttet seg opp om hans navn, ble kongelig som ham. En orden av store nordmenn, som har tjent Norge innad, og æret Norges navn utad. Arbeidets og troskapens adelskap arvelig for dem som i sin innsats drives av fedrelandsfølelsens blå blod: frihetstrangen.

Sigrid Undsets navn sto hittil uten noe attributt, Hun sto som et stort stykke Norge, av det Norge

Marie Elisabeth Larsen

In memoriam.

Ved Marie Elisabeth Larsens død er et godt og varmhjertet menneske gått bort. Hun var en av dem som ikke alltid ble forstått. Derfor skal der her sies noen ord om henne som hun virkelig var.

Det er ikke alltid behagelig å høre sannheten. Det kunne ikke Marie Elisabeth Larsen forstå. Uten omsvøp sa hun til alle og enhver hva hun mente. Til sin store forbauselse erfarte hun at mange ble støtt av dette. Ja, der fantes endog dem som gikk lange omveier for ikke å risikere å møte henne og få høre et sannhetens ord.

Marie Elisabeth Larsen ville ikke likt at der ble skrevet noen lovtale om henne etter hennes død. Men hvis det ikke kunne unngås så ville hun sikkert forlangt at disse siste ord til minne og farvel uttalte sannheten om henne selv.

Det som få vet, men som i dag skal sies, er at det menneske som hun gjorde mest ondt og som led mest under hennes hang til alltid å si høyt hva hun tenkte, det var henne selv. Atter og atter klaget hun sin nød over at hun slik støtte sine medmennesker. Og atter og atter forsikret hun at hun ikke mente noe ondt med det.

Det er sant at hun ikke mente noe ondt med sitt noe bryske vesen. Den som virkelig lærte henne å kjenne oppdaget at hun var et meget godt og varmhjertet menneske. I virkeligheten elsket hun menneskene og ville alle godt. Derfor var det så sårt for henne at hun støtte så mange fra seg og ble så ensom som hun ble.

Ibsen har talt om motsetningen mellom evne og higen, vilje og mulighet. Det var denne motsetning som var tragedien i Marie Elisabeth Larsens liv. Hun kom til kort på så mange områder. Hun var ikke uten begavelse.

som Hellig Olav la grunnen til. Hva har ikke Hellig Olav betydd for hennes hele liv! I sin *norgeshistoriske forskning* stanset hun opp ved Hellig Olav som den pregende personlighet en fant igjen i alt, som «omskapte» landet og ordnet det inn under det kristne kulturfellesskap. I sin *religiøse søken* kretset tankene hennes om de samme tanker som kunne evne å gjøre en Olav Haraldsson til en Olav den Hellige. I sin litterære vokster, i sin *diktning* fikk hun tak i det samme overtidige, universale som helgenkongen i sin modning og gjerning.¹

Skulle derfor et atributt føyes til Sigrid Undsets navn, da måtte det ledes ut fra dette forholdet hennes til fedrelandsforskningen, religionen, diktningen. Og da kommer Hellig Olavs navn av seg selv, synes

¹) I en introduksjonstale i forbindelse med ett av hennes mange universitetsforedrag om Norge i Amerika under krigen, uttalte Anne McCormick noe slikt: I den verden fru Undset lever og arbeider er der ingen nasjoner, store eller små; bare menneskeheten er på tale. Nasjonen er en samling individuelle sjeler innenfor menneskehetens store fellesskap. Det er fordi hun beskriver nordmenn som de er at de just ikke er nordmenn, men enhver av oss. Med sannhetsprøvende blikk skuer hun og lar oss skue brorskapet mellom menneskene. Hun lar oss skue det som er så uhyre viktig for menneskene å se i denne omveltningens tid, nemlig at der med rot i vår natur og samfunnets er behov for en form for enhet.

Det samme med hennes syn på fortiden. Hun beveger

Hun forsøkte seg som forfatterinne og skrev flere bøker. Hennes flitige penn ytet hvert år sitt bidrag til «Kimer I Klokker». Men hennes evner strakk ikke alltid til. Hennes literære produksjon vil vel neppe bli omtalt i framtidens litteraturhistorier.

Hun elsket menneskene. Men hun hadde som allerede nevnt vanskelig for å vinne dem. Hun som hadde en slik trang til å være god og vise godhet ble av mange ansett for et bittert og umulig menneske.

Til slut anså hun sitt liv som totalt mislykket. Menneskelig talt må det også sies å ha vært et lite vellykket liv. Men på ett område kom Marie Elisabeth Larsen ikke til kort: i sitt forhold til Gud. Seiv anså hun riktignok dette for det mest mislykkede av alt. Som i alt annet var hun også her ekte og sann. Nettopp fordi hennes ydmykhet var så oppriktig var det her hun var stor. Dette tilsynelatende så umulige menneske var stort og edelt i sitt gudsforhold. Hun fryktet ikke menneskene. Men hun fryktet Gud. Og hun elsket Ham over alt. I sin kjærighet til Gud fant hun kraften til sitt trofaste og selvoppofrende liv. Hun var gavmild som få. Hun var et nytt bevis på at det ofte er de fattige som gir mest. Hun hørte til de fattige som Jesus priser salig. Daglig styrket hun seg ved Herrens bord. Til tross for sin skropelige helbred var hun hver morgen på sin plass i St. Dominikus kirke. Nå er hennes plass tom. De som virkelig kjente henne vil savne henne. Men vi gleder oss også, for vi vet at hun nå etter et like lykkelig liv og etter et smertefullt sykeleie endelig har fått oppleve sannheten av dette ord som hun var så glad i: «Jeg holder for at den nærværende tids lidelser er for intet å regne mot den herlighet som skal åpenbares for oss.» (Rom. 8, 18.)

Vi sier Marie Elisabeth Larsen det siste farvel og signer hennes minne. Hun hvile i fred.

Pater Finn Thorn. O. P.

vi. Vi er visse på at dette *har* måttet glede Sigrid Undset dypt. Ikke minst fordi æresbevisningen kom i Kong Haakon VII's navn. Sigrid Undset har vært vant til å omgås konger svært meget i sin diktning. Kjærest var sikkert omgangen med Hellig Olav. I sin gjerning har hun også møtt konger. Men den kjæreste kan vel bare være Kong Haakon. Begge står som fremrakende tjenere for fedrelandet i Guds og folkets navn. Og når Olav og Haakon kommer i dette Storkorsets form til henne på fedrelandets vegne, da kan vi ikke forstå at det er noe oppsiktsvekkende «... alt folket vil finne det er vel gjort». Vi vil kalle det *episk*.

I. H. K.

seg med letthet mellom århundrene, fra det fjortende til det tyvende, og fra det tyvende tilbake til det attende. I hennes perspektiv ser en ikke de suksessive revolusjoner som har funnet sted fra Middelalderen til nu. En ser dem ikke, fordi en istedet iakttar at mennesket ikke har forandret seg meget under alle disse omskiftningene. I sitt vesen er mannen den samme når han flyr fra Lissabon til New York og når han vandret fra Hamar til Trondheim; når han kjemper med tanks og flyvende festninger og når han slåss med sverd og stein. En ser at åndelig framskritt ingen forbindelse har med materielt framskritt, at for hvert menneske er dets egen levetid begynnelsen og slutten på verden.

Dette dype og universale syn er naturligvis det katolske syn.

Interessante funn på domkirkeodden ved Hamar

Under et besøk som 120 medlemmer av Norsk Arkeologisk Selskap 7. juni avla på Domkirkeodden ved Hamar berettet arkitekt Gerhard Fischer om den gamle Hamar-Kaupang. Her lå en kaupang allerede på Harald Hårdrådes tid fortalte arkitekten. Men det Hamar vi vet noe om, er det Hamar som begynte med opprettelsen av Hamar bispestol i 1152. En bisp måtte bo i en by og her lå kaupangen laglig til. Byen kom med bispesetet og den falt i og med at bispesetet ved reformasjonens innføring ble opphevet. Plassen for katedralen var heldig valgt, noe vi alle kan se av de ruiner som står igjen. Selve bispegården lå der som låven på Storhamar gård nå ligger.

Den gamle bispegården er nylig blitt kjøpt av Hedmarksmuseets Venner og en står i ferd med å avdekke grunnen. Ruinene under gressteppet kan gi oss svar på mangt og meget.

Vi vet at vestfløyen er det eldste av det som vi her ser over jorden. Det er den gamle bispegård. Senere eiere har i 1700—1800-årene bygd til fløyene. Bispegården vet vi lite eller ingenting om. Vi tidfester den til sen middelalder. Vi har i en av de utgravde murene funnet et lite gotisk vindu fra middelalderen, så fint formet og så delikat laget at det stiller tidligere tiders stenhoggerarbeider i skyggen. Det gir rike løfter om hva vi videre kan finne.

Utenfor vestsiden har vi funnet ned til det hellelagte bispesredets gatelegeme. Under bispegården finner vi store buede hvelv.

Direktør Stousland i styret for Hedmarksmuseets Venner bemerket at man ennå sto ved en beskjeden begynnelse i utgravningene. Kommende slekter skal føre arbeidet videre under ledelse av fagmenn. Her skal skapes et minnesmerke over folkets liv, vi skal bevare de sakrale minner.

Arkeologene dro senere på ferd til Ringsaker, hvor Sigrid Undsets niese, konservator fru Charlotte Blindheim, ga en oversikt over fasene i Ringsaker kirkes bygning. Denne kirken er fra 1150-årene, og det ble gitt en gjennomgåelse av kirkens klenodier, således altertavlen fra senmiddelalderen, et praktverk uten sidestykke i landet. Den er laget av en hollender og skjenket kirken av den siste katolske prest.

IIa.

Kongens diplom til pastor Hansteen Knudsen

Pastor dr. Ivar Hansteen Knudsen har gjennom Utenriksdepartementet mottatt en diplom undertegnet av H. M. Kongen sålydende: «Norge takker for Deres verdifulle innsats under kampen for landets frigjøring 9. april 1940—8. mai 1946.» Diplomet er ledsaget av et personlig brev fra Norges sendemann i Rom, minister Sigurd Bentzon, som takker pastoren for hans verdifulle virke under krigen ved å fremme samhörigheten i den norske koloni i Roma, og som har gjort ham verdig til å motta H. M. Kongens spesielle takk.

Et krafttak på Olavs dag for Olavs sak

Helt siden St. Olavs forbund ble stiftet for 27 år siden, har kollekten på Olsokhøgtiden tilfalt forbundet. En verdig og god tanke ligger bak dette; for kan vi vel feire helgenkongens minne på en bedre måte enn ved å støtte arbeidet for hans Kirke i vårt land?

Nå er forbundet rekonstruert og skal igjen ta fatt på arbeidet etter stansen som krigen førte med seg. Kravene og oppgavene er mange, og skal vi make å løse dem, trenges det et godt økonomisk grunnlag. Derfor vender vi oss til trossfeller i bygd og by, ikke bare til medlemmene av forbundet, men til alle katolikker — med bønn om å gi av et rikt hjerte og med rund hånd i kollekten søndag 3. august. La det bli en kollekt som vitner om vår kjærlighet til og offervilje for Kirken og forståelse av dens arbeid. La det bli en gave til forbundet som gjør det mulig for oss å ta fatt så det monner.

Mer enn tidligere tar arbeidet i forbundet sikte på å nå hele landet, så også de minste menighetene og mest ensomme katolikker kan få hjelp og støtte. Bl. a. vil vi forsøke å skaffe katolske filmer som kan gå på omgang i menighetene og lagene. To filmer er allerede innkjøpt: Fra den liturgiske utstillingen og Hovedøystevnet. Men vi trenger også apparater til utlån og mange andre hjelpemidler. Dette er ting som kommer alle til gode, og som vi kan få til rådighet dersom hver eneste katolikk gjør og gir hva de kan.

La Olsokdagen derfor bli en riktig aksjonsdag for katolsk samarbeid! Gi hva du evner i kollekten til St. Olavsforbund, og er du hindret i å komme til kirke den dagen, så send din gave enten til soknepresten eller direkte til kassereren, frk. Paula Abry, Marcellisgt. 27, Oslo. Resultatet fra hver enkelt menighet og lag blir senere kunngjort i St. Olav.

BØNN — ARBEID — ØKONOMISK STØTTE

det er kravene på Olavs dag for Olavs sak. For hver eneste katolikk er det en hjertesak og en æressak å fylle disse kravene mest mulig og best mulig. Lægfolksapostolatet skal være med og gjøre Kirken i vårt land. Vi vil vise at VI VIL — VI KAN — VI EVNER! Kollekten søndag 3. august til St. Olavs Forbund skal være et usvikelig bevis på dette.

ST. OLAVS FORBUND

Wilfred Fiala,
formann.

Johs. Hongslo,
sekretær.

Dødsfall i St. Olavs menighet i Oslo

Frk. Marie-Elisabeth Larsen døde 1. juli, 75 år gammel.

Ærv. St. Josefssøster Louise-Emma, døde 3. juli, nær 70 år gammel. Nekrolog vil komme i et senere nummer.

Herr forretningsmann Giuseppe Galligani, døde 19. juli, 68 år gammel.

Bilder fra Hovedøystevnet

Det ble tatt en hel del bilder under stevnet på Hovedøya 18. mai. St. Olavs Forbund har den største interesse av disse bildene for sitt arkiv. Vi ber derfor alle som har tatt bilder å sende oss kopier av disse. Vær vennlig å skrive Deres navn på baksiden av hvert enkelt foto. Utsett nå ikke dette, men send bildene i dag til sekretæren Johs. Hongslo, Frognerveien 30.

Hjertelig takk på forhånd.

St. Olavs Forbund
Wilfred Fiala,
formann.

Verdenskonferansen for kristen ungdom i Oslo

tok til i Oslo 22. juli og skal vare til 31. juli. Som kjent er der fra katolsk hold en representasjon til stede idet den internasjonale katolske studentorganisasjon Pax Romana har en rekke observatører ved konferansen. Programmet er meget omfattende, og St. Olav håper å kunne gi et referat fra konferansen i neste nr. av bladet.

Det kan nevnes at Den Hellige Stol har viet verdenskonferansen sin bevåkenhet og vil orienteres om dens forløp.

Søndag 20. juli møttes «verdenskonferansens talere, eksperter og ledere til et friere samvær med representanter for den norske kirke og de kristelige organisasjoner og samfunn» i alt ca. 250 personer. Vertene var hr. professor dr. Ewald Bosse og frue i deres gjestfrie hjem på Voksenkollen.

Som konferansens gjester møtte bl. a. dominikanerpater Finn D. Thorn, som også vil følge konferansen, og pastor I. Hansteen Knudsen, gruppens leder. De øvrige fire som ble nevnt i forrige nr. av St. Olav, var vertskapets særlige gjester. Også katolikker fra andre land møter til konferansen, men vel å merke som representanter for ukonfesjonelle organisasjoner.

Hec hjemme - -

Fredrikstad. Kristi Himmelfartsdag, 15. mai, var det folksomt i St. Birgitta kirke i Fredrikstad. Etter innbydelse fra soknepresten var polakker fra hele menighetsdistriktet kommet sammen til polsk messe og for å stifte en polsk katolsk forening i menigheten. Mange av dem kom langvegs fra, for St. Birgitta menighetsdistrikt går fra Hvalerøyene helt opp til Øyern, fra Oslofjorden helt bort til svenskegrensen.

Sokneprest pater Bzdyl fra Hønefoss leste messen og preket på polsk, og polakkene sang, som bare polakker kan syng. Etter messen var det kaffebord i foreningslokalet. Her ble så Polsk Katolsk Forening i Fredrikstad stiftet. Til formann ble valgt herr Bryniarski, Sarpsborg, andre styremedlemmer Zdzisaw Boguziewski og Marian Zakrzewski, Fredrikstad. Etter forslag fra medlemmene ble sokneprest Høgh valgt til præs for foreningen og konsul Berrum og frue til æresmedlemmer som takk for deres omsorg for arbeidsløse og syke polakker.

Sokneprest Høgh takket for tilliten og holdt i sin tale fram at polakkene ikke var fremmede i menigheten, men medlemmer på like fot med nordmennene. Hva det kunne gjøres for dem, skulle bli gjort. Konsul Berrum takket for æren med å gi et polsk flagg som gave til foreningen. K.K.P.

Polsk Katolsk Forening i Fredrikstad skal møte hver første søndag i måneden i samband med polsk sangmesse.

Søndag 8. juni hadde Polsk Forening sitt annet møte. I mellomtiden var det sendt ut et polsk menighetsblad «Polonia Katolicka» til de 235 polakker som bor i St. Birgitta menighet. Dessverre var det denne gangen ikke mulig å få polsk preken. I stedet tok foreningen del i høgmesse og Kristi Legemsprosjonen, som fikk et særlig festlig preg ved den store deltakelsen, især av menn.

Alvoret i sokneprestens ord om at polakkene nå var medlemmer av menigheten på like fot med nordmennene, ble understreket ved at styret i Polsk Forening og flere av medlemmene tok del som fakkeltbærere, baldakinbærere og ministranter i prosesjonen.

Etter prosesjonen var det et festlig middagsbord i foreningslokalet, som var vakkert dekorert for høvet. Det var trangt om plassen, men høy stemning, og det festlige samværet dro ut til sent på ettermiddagen. Det gode tiltaket som her er gjort, kommer sikkert til å bære gode frukter.

Polsk Forening i Fredrikstad har allerede tatt fatt på å gjennomføre de planer for arbeid som er lagt. Hver uke gir soknepresten undervisning i norsk, og fra høsten er det tanken å utvide undervisningen også til andre fag. «Polonia Katolicka» skal komme ut hver måned, styret står for både redaksjonen og utsendingen. Foreningen vil også forsøke å skaffe katolsk litteratur på polsk for sine medlemmer.

Fredrikstad. Mødeforeningen i St. Birgitta menighet klarte også i år å gjennomføre sin årlige utferd, trass i reisehindringene. Turen gikk denne gangen til Hønefoss, og etter meget strev hadde det lykkedes å få tak i den største rutebilen i Østfold, helt oppe fra Rakkestad. Det fjerne mål for turen hadde nok skremt enkelte, andre var hindret av andre grunner; men de øvrige av foreningens medlemmer og skolebarna fylte snart bussen. Langferden gikk ut fra Fredrikstad tidlig om morgenen tirsdag 10. juni.

Stemningen var ypperlig fra første stund og holdt seg på hogden helt til vi sent om kvelden atter var hjemme i Fredrikstad. Med sang og klang gikk det fort innover til Gjer-sjoen. Der hadde vi første stoppen og annen frokost. I Oslo tok vi 3 St. Antoniusostre ombord, og for vi visste ordet av det, var vi allerede på Sollihøgda.

Soknepresten som sto for turen, hadde ordnet med kaffebord på Sollihøgda hotell, men største festen var likevel motet med soknepresten fra Hønefoss, pater Bzdyl. Han var kommet den lange veien for å møte sine gjester ved soknegrensen. Gjensynsgleden var stor hos Fredrikstadfolket, og vi håper også hos pateren!

Med pateren som cicerone gikk det videre med stans ved Skaret, Steinskirken og Norderhov kirke. Det var hogtidelig da «Vi elsker vår Kirke den gamle» lod mellom de ærverdige ruinene av Steinskirken, og ferden ble som en pilgrimsferd. I Norderhov måtte alle ned i kjelleren og se Anna Kolbjørnsdatter og hennes mann. Den gamle dame over øyensynlig ennå en stor tiltrekning på menneskene, for det var ikke bare skolebarna som hadde vanskelig for å rive seg løs og gjorde all slags kunster for å bli lengst mulig nede i likkjelleren. Det var nok flere om det!

Grundig forsinket toget vi så til sist inn i Hønefoss til tonene av «Pål sine honer», sunget til ære for byen ved Hønefossen. St. Franciskussostrenes gjestfrihet er vide kjent, så det trenges såmen ikke å framheve den her — det var tredje eller fjerde flokken med gjester de hadde i løpet av et par uker! Gjestfriheten sviktet ikke denne gangen heller.

Det var ikke mange timene vi fikk hygge oss på Hønefoss, men de ble godt nyttet. Kl. 19 bar det av sted igjen etter et trefoldig hurra for pateren, moder Augustine og hennes gode søstre som hadde sørget så fortrinlig for oss. Veien tilbake var nok lang, men tiden gikk fort med rosenkransønn, sang og livlig samtale. Kveldsbønne ble også bedt i fellesskap i bussen, så alle «kunne gå til sengs med god samvittighet», som soknepresten sa.

Hønefossferden ble en utferd av dem vi minnes. Hjertelig takk derfor til alle som hjalp oss til å få den, ikke minst vertene våre på Hønefoss. Vi kommer gjerne igjen, og vi ville glede oss storlig om St. Teresia menighet kom som gjester til oss. Hjertelig velkommen hitned til byen ved Glomma!

Fredrikstad. St. Hanskveld for St. Birgitta menighet ble

i år arrangert av St. Olavsforeningen. Fru Thoresen hadde innbudt menigheten til hytten sin i Vikerkilen, og trass i ferien og trass i at regnet holjet ned utover ettermiddagen var det likevel samlet en flokk med soknepresten på Kirkebryggen til fastsatt tid. Foreningens sekretær, Ragnar Plünnecke, troppet opp med motorbåten sin, og ut bar det på Glommas ikke altfor blå bølger.

Været var og ble utrygt, men stemningen var god, og i Vikerkilen tok fru Thoresen gjestfritt mot oss som alltid. Noen av menigheten var allerede kommet tidligere, noen kom senere, og det ble en festlig St. Hanskveld. Det vekslet med fotball og leker. Før vi visste ordet av det, var det sent på kveld og bålene tent. På begge sider av Glomma og langt utover oyene lyste det fra bål etter bål. Vårt var det siste som ble tent, så opptatt hadde vi vært. Ingrid Thoresen hadde sorget for et svært brennfang på forhånd, det ble ytterligere øket av oss selv og hjelpsomme naboer, så til sist flammene et kraftig bål i fjæren og brente langt utover natten mens vi hygget oss med kaffe-lars og allsang. Over hele kvelden hvilte den hyggelige og intime stemning av familiekrets som vi heldigvis alltid kan glede oss ved i våre sammenkomster. Hjertelig takk til alle som ga oss denne strålende St. Hanskvelden!

Tonsberg. Søndag 13. juli fikk St. Olavs menighet i Tonsberg et gammelt ønske oppfylt. Messeofferet ble atter båret fram i ruinene av St. Mikaelkirken på Slottsfjellet. Etter noen dagers utrygt vær og regn, viste Slottsfjellet seg fra sin mest elskverdige side med tindrende klar luft og det herligste utsyn over byen på tunet og de historiske bygdene omkring helt ut til havet. Himlen var høy og blå med hvite sommerskyer drivende for en svak bris.

Det var folksomt på veiene opp til fjellet og omkring St. Mikaelkirken da det led til høymessetider. På stedet hvor det gamle høyalter hadde stått, var det reist et provisorisk alter med høye voksllys og blomster og alt det som hører til for en verdig feiring av messeofferet. Sokneprest, pater G. de Paepes vikar, pastor Høgh, forrettet; St. Elisabeth-søstrene med herr Riedel som organist sorget for sangen.

Gripende stillhet rådet da presten og ministrantene kom oppover den gamle kirkegang til tonene fra Pilegrimsangen av Wagner. Både menigheten og andre sang med i «På sannhets fjell», Mikaelssalmen, «Store Gud, vi lover deg» og de andre sangene som ble sunget under messen. Sokneprest Høgh talte over Dan. 12, 1: «På den tid skal Mikael stå fram, den store fyrste som verger ditt folks barn.» Med utgangspunkt i korsfarerskildringen av Tunsberg fra 1191 tegnet han et bilde av byens liv og historie til kirken sank i grus under Knut Alvssons-feiden i 1503, på denne tiden for 444 år siden. Det var viljen til og lengselen etter evigheten som fikk de gamle til å reise denne helligdommen på Berget. Den skulle mane dem til å søke opp over dagliglivets strev og sorger og løfte deres blikk oppover, så de ikke ble jordbundne treller. Gud skulle stå på den høyeste piassen i tilværelsen. Denne tanken lå også bak da de vigset kirken til St. Mikael, stridsmannen for Guds ære og herredømme mot opprørsåndene, de gamles «sancte Saale Mikael». Prekenen som ble påhørt med kirkestillhet, munnet ut i ønsket om at også vår tid måtte eie den samme ånd, den samme vilje til å søke oppover til renere luft og videre utsyn, så hver eneste en av oss, hver i vår krets og vårt yrke, kunne være en stridsmann for Guds ære og herredømme under «englenes gode ledelse», som de gode borgere av Tunsberg ønsket for korsfarerne da de dro fra byen. Høytiden sluttet med «Gud signe vårt dyre fedreland».

Den gjennomført verdige og høytidelige gudstjeneste på dette historiske sted gjorde et dypt inntrykk på alle, især var det gripende for oss katolikker da den hvite hostie og alterkalken atter ble løftet her i St. Mikael's arververdige helligdom av hender med vigsel fra Rom, for første gang på 444 år. La oss håpe at gudstjenesten på Slottsfjellet blir en årlig tilbakevendende høytid i vårt menighetsliv!

Tonsberger.

- og derute

MESSE I MOSKVA. Under utenriksministermøtet oppholdt også en engelsk avisokorrespondent seg i Moskva. Han

har senere offentliggjort bl. a. følgende om sine inntrykk av det religiøse liv:

«Jeg satte meg til oppgave å komme i kontakt med presten så snart vi kom hit for fire uker siden. Han er en fremragende og modig mann. Han er fransk-kanadisk fra Amerika og tilhører assumpsjonistfedrene. Han heter G. A. Laberge, og jeg tenker han er en 33—35 år. Kirken er fransk og heter St. Louis, den er bygd i basilikastil for litt over 100 år siden av den samme arkitekt som tegnet Bolshoi Opera her. Den er delvis innestengt av tunge og skitne bygninger, men har en åpen plass foran fasaden. For tiden er det dyp søle på plassen, og den er vanlig opptatt av bilene til spionene fra Lubianka-fengslet som ligger like i nærheten. Det indre av kirken er tiltalende, skjønt den trenger hardt til oppussing. Den har noen gode malerier og noen vakre gullfiligrans kandelabre, et rommelig kor og to sidekapeller.

Pastor Laberge er alene, men har tre, antagelig franske, hjelpere. En av dem er en eldre mann som fungerer som sakristan, og de andre er unge menn, som sannsynligvis har sitt areide i den franske ambassade. De to forreste kirkestoler er reservert for den franske ambassadør og hans stab. Der er også noen eldre kvinner som jeg tok for å være franske. De tar imot kollekten og hjelper til ellers. På pasjonssøndag da presten var syk, var det en av disse kvinner som ba rosenkransen fore, mens menigheten svarte. Det var ingen messer den dagen.

Kirken er overfylt hver eneste søndag. Folk presser seg sammen i benkene og står skulder ved skulder i midtgangen og i sideskipene. Det er en kamp for å komme fram til de reserverte stolene forrest. En blir på samme tid inspirert og nedslått av å se menigheten. Det er for det meste gamle russiske kvinner og noen få gamle menn. Der er også en del polakker og folk fra Østersjøstatene. De fleste ser ut som bunter av gammelt brunt papir og har trette, furete og skitne ansikter. På benene har de gamle gummi- eller lærstøvler; omtrent alle hoster. En kan tenke seg for en luft det blir! Resten av menigheten består av folk fra den franske ambassade, noen få barn, sannsynligvis også franske, og i de siste uker, dessuten noen amerikanere og jeg selv.

Den dei av menigheten som ikke nevnes, men som stadig er der, er «guttene fra den andre side av gaten» som pastor Laberge kaller dem, dvs. spionene fra Lubianka-fengslet. Dette holder nå på å settes i stand og utvides. Utenfor blir det alltid bevoktet av soldater med baponetter.

Når som helst en går inn i kirken — og dette er et punkt som katolikker hjemme ikke skulle glemme — er det alltid to eller tre M.V.D.-betjenter som står godt gjemt i kjeller-nedgangene nær kirketrappen for å passe på hvem som går inn. En overser dem selvfølgelig, men de er uhyggelige og ubehagelige skikkelser.

Hver søndag er det en stille messe kl. 9, høymesse kl. 11 og enda en stille messe kl. 12. Pastor Laberge holder en preken i hver messe. Hver preken holdes på fransk, engelsk og russisk. Han preker derfor ni ganger hver søndag formiddag. For å unngå alle misforståelser og for å huske alt, er alle prekener skrevet på hvert av de tre språk. Pastoren leser dem, men meget virkningsfullt. Han preker utmerket, enkelt, men ikke for enkelt. Alene forberedelsen av disse prekener er et veldig arbeid.

Noen ord om disse messene i dag, påskesøndag. Skjønt han ikke er katolikk, var utenriksminister Marshall til stede ved den første messe sammen med general Bedell Smith, som er katolikk. Herr og fru Bidault, general Catroux og flere fra den franske ambassade var i høymessen. Det måtte banes vei for dem gjennom den tettpakkede mengde så de kunne nå sine plasser. Det franske utenriksministerpar gikk gjennom alterdøren opp til altertrinene for å motta den hellige kommunion. Da de kom ned igjen, reiste en stor mengde seg for å gå fram til kommunionbenken. Det var så vidt en kunne holde tårene tilbake når en så disse fattige, nedtrykte, sjuskete gamle mennesker. Noen av dem dro seg bokstavelig talt til kommunionbenken, men knelte ned i dyp andakt for å mota sin Frelser i sakramentet.

En hadde på følelsen at Bidault i kirken kjente seg som hjemme igjen. Han er en tragisk skikkelse her, redd for å vende tilbake i tilfelle han fornærmer den kommunistiske opinion. Han sa at ropet om å redde sivilisasjonen kommer ikke fra Frankrike, men fra Amerika. Jeg kan ikke si mer nå, men det vil ses når dere får dette brevet at Bidault ikke

har gjort det altfor dårlig her.

Etter mesen var det sakramental velsignelse. Jeg glemte å fortelle at der fins et orgel eller harmonium og et lite kor av damer som sang messen. I begynnelsen av velsignelsen sang vi alle:

O filii et filiae, — O sønner og døtre,
Rex coelestis, — den himmelske konge,
Rex gloriae — ærens konge
Morte surrexit hodie, — sto i dag opp fra døden.
Alleluia. — Halleluja.

Ikke langt fra kirken strømmet en mengde mennesker inn i det sorte og røde marmor-mausoleum for å se Lenins jordiske rester. Dette er en fornøyelse i det gledeløse Moskva. Jeg har sett mange barn som når de har vært én gang i mausoleet, begeistret løper rundt og stiller seg i kø igjen for å komme inn for annen gang. Kontrasten mellom den tomme graven på påskedag og denne hatets grav er så overveldende, at det er ikke nødvendig å gå nærmere inn på åden. Den er like så overveldende som dette folks tragedie. Når vi ber for Russland, kan vi da ikke huske på pastor Løberge, den trofaste hyrde på hans ensomme og fiendtlige utpost?

Sakens kjennsgjerninger

På forlaget *Standard* i Dublin er utkommet en verdifull og opplysende bok:

«*Archbishop Stepinac, the Man and his Case.*» Den er skrevet av H. Count O'Brien of Thomond, og i sin anmeldelse av den skriver den kjente engelske publisist Andrew Boyle bl. a.:

«Krigsforbryteren og den politiske syndebukk er produkter som vi blir stadig mer fortrolig med i moderne fredslutningspraksis, skjønt det ofte er umulig å se noen forbindelse med den mest elementære form for rett. Men av alle rettskomedier siden aksemaktene ble overvunnet, kommer forhøret av erkebiskop Stepinac, Kroatias primas, i første rekke. Det vakte med én gang mismot hos de upartiske menn som hadde adgang til å få vite kjennsgjerningene — selv om disse menn ikke alle var katolikker; og det fremkalte bekymring og harme i det som ennå var tilbake av det siviliserte Vest-Europa. Titos Jugosavia viste seg allerede utlært i sovjet-taktikk, men den rettssaken som ble laget i stand mot den største åndelige hindring for «enhet» var dog den skamløse klimaks i en kampanje av forfølgelse og falskhet.

Grev O'Briens forfar av erkebiskop Stepinac er samtidig en rammende anklage mot kommunist-regimet i «Titoslavia». Forfatteren framfører kjennsgjerningene greit og overbevisende. Hans vennskap med erkebiskopen og hans egne personlige erfaringer i Sydøst-Europa under nazi-okkupasjonens forvirrede dager gir oss et levende bilde av forholdene. Før Jugoslavias frigjøring fantes det noen få som strevde hardt med å oppdage sammenhengen i den mennigsløse floke av begivenheter. Disse får nå svar av grev O'Brien på spørsmål som: «Motsatte Stepinac seg virkelig tvangsomvendelser av jøder og ortodokse serbere til den katolske tro?» — «Hvorfor brøt han ikke åpenlyst med tyskernes marionett Pavelitch?»

Også de mange som fremdeles stoler på sin instinktive mistanke eller ennå tviler på at forhøret og rettens utredelser var komediespill, får her det mest fellende bevis. Erkebiskop Stepinac stiger nå fram ikke bare som en stor mann som ble uskyldig dømt, men som en kraftig og uforferdet stridsmann for den Kirke som står over og utenfor de politiske lidenskaper.»

Gaver til feriekolonien 1947

Frk. Ingeborg Amundsen	kr.	15.00
Frk. Angela Endresen	»	15.00
Fru Sigrud Undset (2. gang)	»	100.00
» Thora Sørlye	»	20.00
» E. M. W.	»	30.00
» Rachel Andresen	»	50.00
» Fleischmann	»	150.00
» Mary Christiansen	»	10.00
» Eugenie Winther	»	25.00
» Alice Holm-Hansen (2. gang)	»	50.00
» J.	»	20.00
» Elisabeth Sinding (2. gang)	»	25.00
» C. V.	»	10.00
Arkitekt A. Kollerud	»	25.00
H. L. B.	»	50.00
Mariakongregasjonen	»	35.00
Fru C. C.	»	10.00
Frk. Angela Endresen	»	15.00
Lille Syver	»	15.00
Frk. Adelaide Jørgensen	»	10.00
Frk. Kjellerød Hansen	»	50.00
Herr Henrik Carelius	»	50.00
N. N. T.	»	105.00
Herr Rostad	»	30.00
Frk. Suleng	»	10.00
Fru Sigrud Undset (3. gang)	»	100.00
A. B.	»	10.00
Fr. Endresen	»	25.00
R. B. Bentzen	»	20.00

kr. 1 080.00

Tidligere innkommet kr. 977.50

÷ som er gitt til inventar og

feilaktig påf. driftskonto i

for. nr. » 620.00

» 357.50

I alt kr. 1 437.50

Med hjertelig takk for de innkomne gaver vil vi fremdeles få anbefale feriekolonien til alles velvilje. Der er i år inntegnet ca. 24 barn, og der er et levende ønske til stede hos arrangørene om å skaffe tilveie de beste mulige betingelser med hensyn til forpleining og andre forhold i disse 6 uker, så barna kan få et godt utbytte av sitt ferieopphold. Det er av største betydning i disse tider.

Et krafttak på Olavs dag for Olavs sak

Søndag 3. august gir vi rikelig i kollekten til St. Olavs Forbund. Husk dette er en hjertesak og æressak for hver eneste katolikk! Hjertelig takk for hver eneste gave til vår felles sak.

Arbeidsutvalget.

til buljong
supper, sauser
og stuinger.

NOREX SUPPE
KRAFT

Buljongpulver og ekte kjøttekstrakt

Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler

Johan Olsen & Sønner

Murmester og entreprenørforretning

Kongensgt. 17, Oslo.

Etabl. 1896.

Telf. 42 50 85 - 42 52 23

St. Olavs Forlag

Akersveien 5 I

Pater Boers: «Katolsk praksis». Kr. 7,00.

Fåes også hos Cammermeyner og Concentra, Akersgt. 61.

Pater Lutz: «Kjenn din religion» Kr. 6,00.

Tidligere utkommet:

Pastor Sund: «Nærmere Gud». Kr. 1,50.

Pater Leo van Eekeren: «Det kristelige ekteskap og cølibat.» Kr. 1,00.

«Bønnebok for katolske kristne.» Kr. 7,50.

Pater Thorn: «Kristen enhet.» Kr. 1,00.

Pater Dr. J. van der Burg: «Det katolske trosprinsipp sammenliknet med det protestantiske.» Kr. 3,00.

«Det bibelske Skriftemål.» Kr. 1,00.

Dessuten flere opplysende brosjurer, samt katolske skolebøker.

Stadig mer etterspurt er

Pater Boers' bok:

KATOLSK PRAKSIS

Kr. 7,00

Pavedømmet

av Pastor J. v. d. Burg

Kr. 5.60.

Erindringsliste:

**Oslo katolske
menighetpleies kontor.**

Er lukket i ferien.

Katolske bøker.

Pascal: Tanker — oversatt av Pater Lutz. Ib. kr. 21.80.

Danske bøker — Chesterton: Mørk Middelalder. Kr. 10.39.

Karl Adam: Katolicismens inderste Væsen. 10.39.

Hünemann: De bannlystes Præst. 8.15.

M. Lekeux: Maggy. 6.98.

Martindale, S. J.: Pier Giorgio Frattini. 8.15.

Katharina Emmerichs Visioner. 7.88.

Biskop Suhr: Moderkirken. 0.98.

Fonseca: Maria-Åpenbaringen i Fatima. 4.65.

Pavestolen og Arbeidsspørgsmålet. 3.38.

Guardini: Vor Herre og Frelsers Korsvej. Ib. 1.92.

Da de var unge — Træk fra Helgeners Barndom. Ib. 2.56.

Alterlys kan nå levers med 25 % Bievoks.
«C O N C E N T R A», Akersgaten 61.

N.B. Danske bøker has stadig på lager.

T. S. Jacobsen

Begravelsesbyrå

Ullevålsvn. 1

Telf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 85 50 - 69 43 72

20 forskjellige vakre

prospektkort fra «Liturgisk Utstilling i Oslo 1946», fåes kjøpt i «St. Olav»s eksped., Akersveien 5, I, Oslo.

Pris pr. stk. 40 øre.

ST. OLAV

KATOLSK UKEBLAD

REDAKTØR:

E. DITHMER-VANBERG

REDAKSJON OG EKSPEDISJON:

Akersvegen 5 I. Telefon 42 37 43.

ST. OLAVS EKSP. OG FORLAG:

Kl. 10—15, unntatt onsdag.

Utbetalinger kun tirsd. kl. 13—14.

ABONNEMENTSPRIS: kr. 2,50 pr.

kvartal, for utlandet + avisporto.

ABONNEMENT tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

ANNONSER må være innsendt innen søndag aften.

MANUSKRIPTER må være innsendt innen fredag aften.